

KAMU BİNALARINDA GELENEKSEL YAPI ÖGELERİNİN SAHTE TARİHSELÇİLİK UYGULAMALARINA KONYA ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN BİR ELEŞTİRİ

CRITICISM OF HISTORICAL APPROACHES OF TRADITIONAL BUILDING ELEMENTS IN PUBLIC BUILDINGS THROUGH KONYA CASE STUDY

Merve ÖZKAYNAK

Gönderim Tarihi: 16.10.2021

Kabul Tarihi: 23.11.2021

Öz Abstract

Bir kentin fiziksel kimliğini oluşturan anıtsal ve sivil mimarlık örneklerinin korunması, kültürel sürekliliği sağlayan koşullardan biridir. Günümüzde kültürel sürekliliğin ve kimliğin korunması amacıyla tarihi yapıların tamamının ya da cephe elemanlarının taklit edildiği yeni yapılar inşa edilmektedir. Fakat bu uygulamalar tarihi bir yapının cephesinin yeni fonksiyonlu bir yapıya giydirilmesiyle sınırlı kalmaktadır. Bu kapsamda Konya Merkez’de yer alan ve 21. yy.’da inşa edilen adliye, kütüphane, müze, belediye, üniversite, okul yapıları, giriş kapıları ve parklar olmak üzere on beş kamusal yapı üzerinden görsel bir değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda günümüz yapıları kategorilere ayrılarak, malzeme özellikleri, cephe özellikleri ve boyutsal özellikleri açısından taklit edilen yapı ya da yapısal öğeleri incelenmiştir. Geleneksel yapıların taklit edilirken tamamının kopyalandığı veya cephede yorumlandığı öğeler tespit edilerek, yapısal öğelerden taç kapı, üst örtü, taşıyıcı eleman, geçiş elemanları ve süsleme özelliklerinden hangisinin taklit edildiği belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Selçuklu öğelerinin sıklıkla taklit edildiği belirlenmiş ve mimari kimlik sorunu oluşturan bu uygulamalar eleştirilerek, kent kimliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesine dair öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kimliksizleşme, taklit, tarihi çevre, sahte tarihselcilik, Selçuklu Dönemi.

The preservation of monumental and civil architectural examples that constitute the physical identity of a city is one of the conditions that ensure cultural sustainability. Today, to preserve cultural sustainability and identity, new buildings are built by imitating all or facade elements of historical buildings. However, this situation is limited to the fact that the facade of a historical building covers a new functional building. In this context, a visual evaluation was made on fifteen public buildings, including the courthouse, library, museum, municipality, university, school buildings, entrance gates and parks in the center of Konya. As a result of the findings, buildings were divided into categories and the imitated structures or structural elements were examined in terms of material properties, facade properties and dimensional properties. It has been found that while being imitated, traditional buildings were copied wholly or interpreted on the facade. It has been determined which of the structural elements, the portal, the upper cover, the structural elements, the transition elements, and the ornamentation features are imitated. It can be argued by the analysis that Seljuk elements were frequently imitated, and these practices, which create architectural identity problems, are criticized and suggestions are made to ensure the sustainability of the urban identity.

Keywords: Identity problem, imitation, historical environment, historicism, Seljuk Period.

- **Alıntılama:** Özkaynak, M. (2021). Kamu Binalarında Geleneksel Yapı Ögelerinin Sahte Tarihselcilik Uygulamalarına Konya Örnekleri Üzerinden Bir Eleştiri. STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 2(3), 75-91.
- **Sorumlu Yazar:** Arş. Gör. Dr. Merve ÖZKAYNAK, Amasya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, merve.ozkaynak@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1423-6749.

Giriş

Bir kentte bireyin gereksinimlerini karşılamak amacıyla inşa edilen yapılar yerleşimin fiziksel kimliğini oluşturmaktadırlar. İnsan eliyle inşa edilen binalar ait oldukları dönemi, dönemin mimari özelliklerini, toplumu, toplumun yaşam biçimini, kültürünü, ideolojisini ve yönetim rejimini yansıtmaktadır. Tarihi kent merkezlerinde yoğun olarak bulunan ve kent dokusunu oluşturan kültürel mirasın bir parçası olan anıtsal ve sivil mimarlık örnekleri kentlerin önemli yapay çevre kimlik bileşenleri arasındadır. Bu yapıların korunması, gelecek nesillere aktarılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile kentlerin mekansal olarak benzeşmesinin önüne geçilerek, kimliklerin korunabilirliği ve devamlılığı sağlanabilir.

Middleson (1979) tarihi çevrenin öz karakterini oluşturan yapıların korunmasında konum, kütle, yükseklik, renk ve malzeme kullanımı, doğal ve yeşil çevresi ile o çevreyi oluşturan kültürel birikimin bir ilişki oluşturduğundan bütün olarak korunması gerekliliğini savunmaktadır. Madran (1994) ise tarihi çevreyi korumanın sadece mevcut değer ve belgeleri geleceğe aktarmak için değil, yeni mimarinin oluşumuna kaynak olması açısından da önem taşıdığı ve bunun kültürel sürekliliğin bir ön koşulu olduğunu ifade etmektedir.

Anadolu'daki tarihi kent merkezlerinde yer alan Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'ne ait kültürel mirasın korunması kimliğin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Bu dönemlerde inşa edilen anıtsal ve sivil mimari yapılar çağın teknolojik imkanlarının sağladığı yapım teknikleri ve malzemeleri ile inşa edilmişlerdir. Günümüzde inşa edilen kamusal yapılar incelendiğinde geleneksel yapıların tamamının ya da taç kapı, kubbe, tonoz, kemer, sütun, mukarnas, alınlık, rozet, bordür, geometrik ve bitkisel süsleme detayları gibi bazı mimari öğelerin taklit edilerek eklenmesiyle kimlik karmaşasına yol açan tasarımlar ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda anıtsal yapıların ya da cephe elemanlarının günümüz malzeme ve teknikleri kullanılarak taklit edilmesinde çıkan sorunların tartışılması amaçlanarak, Konya Merkez'de yer alan kamusal yapılar üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Yeni Yapı Tasarımlarına Kuramsal Yaklaşımlar

Tarihi şehirler ve çevreler modern toplumun gereksinimlerini karşılamak için zaman içerisinde kalıcı olarak değişmektedir ve her nesil bu değişimden etkilenmektedir (Beiglu, Ghafari, ve Taheri, 2019). Sürekliliği sağlamak koruma ve yeni yapılaşma çalışmalarında dokuların doğal değişimini sürdürmekle ve korumakla mümkün olacaktır (Bilsel, 1989). Tarihi kent merkezlerinin modern kent yaşamı ile bütünleştirilmesi kentin sürdürülebilir kimliği açısından belirleyicidir (Day, 2011). Tarihi şehirlerde nüfusun artması sonucunda yeni kentsel ihtiyaçlar, yapısal ve mekansal talepler doğrultusunda gelişen ve imara açılan yeni alanlarda kentlerin yeni kimlikleri oluşmaktadır. Tarihi kent merkezinden ayrışan yeni gelişim alanlarında çok katmanlı tarihi çekirdeğin çevresinde inşa edilen yeni yapılarda kimliğin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla anıtsal yapılar baz alınarak yeni yapı tasarımlarında bir girdi olarak kullanılmaktadır. Tarihi çevre ya da bina referanslı yapılacak analizlerle tarihi dokunun malzeme, renk, oran, yapım yönteminin analiz edilerek, sosyal, kültürel ve

ekonomik yapı doğrultusunda tasarımların yapılmasına dair literatürde farklı kuramsal yaklaşımlar bulunmaktadır.

Dibner ve Dibner-Dunlap (1985) 'ın tarihi çevre referanslı yapı tasarımına dair sınıflandırması şu şekildedir:

- Kopyalama yöntemi: Orijinal dokunun aynısını yapmak
- Zıtlık/kontrast yöntemi: Mevcut çevrede bulunmayan mimari elemanlarla yeni yapının oluşturulması
- Çağrışım yöntemi: Eski binanın ölçülerini ve bezmelerini çağdaş malzeme ile yeniden yaparak kullanma
- Geçiş yöntemi: Kavramların birleştirilerek kullanılması
- Koruma yöntemi: Mevcutta bulunan tarihi yapıların oranlarını koruma
- Cephecilik yöntemi: Sadece cephenin korunarak iç işleyişin tamamen değiştirilmesi

Avrupa Mimari Miras Yılı kapsamında yayınlanan Amsterdam Bildirgesi'nde bütünleşik koruma kavramının önemi belirtilmiş ve yeni yapıların çevreleriyle uyum içinde olmalarını sağlayacak bazı hacimsel ve boyutsal (yükseklik, arazi kullanım katsayısı vb.) bir yöntem uygulanması gerektiği ifade edilerek, yeni yapılaşmalara yönelik tavsiyelerde bulunulmuştur (ICOMOS, 1975). Amerikalı yapı restorasyon uzmanı Davies ise tarihsel bir çevrede tasarım yaparken beş farklı yaklaşımın olduğu bir model önermektedir (Davies, 2003):

- Öykünme Yaklaşımı: Bir yapının yakın çevresindeki tarihsel dokuya yüzeysel ve düzensel olarak öykünmesine dayalı yaklaşım
- Gelenekselci Yaklaşım: Tarihsel dokunun biçim, malzeme ve ayrıntılarını yeni yapıya uyarlama yaklaşımı
- Kibirli Yaklaşım: Tarihsel dokuyu tümüyle yok sayan bencil ve riskli bir yaklaşım
- Güncel Yaklaşım: Tarihsel dokudan esinlenip saygı gösteren güncel tasarım yaklaşımı
- Üstü Kapalı Yaklaşım: Tarihsel dokuya alçakgönüllü ve çekingen bir ölçüde dokunan korumacı yaklaşım

2007 yılında yayımlanan Büyük Philadelphia Koruma Antlaşması'nda tarihsel bölgelerde yeni yapılaşmalar için Davies'in modeline benzer dört farklı tasarım stratejisi öngörülmüştür:

- Aslına Uygun Kopyalama: Davies'in öykünme yaklaşımına benzer olan bu stratejide yapıyı çevreye olabildiğince öykünülür ve yeni ile eski çevre arasındaki farklılıklar en aza indirgenir.
- Bir Üslup İçinde Keşif: Yapılı çevreye öykünmeden ve tasarım dilindeki tutarlılığı koruyarak tasarım yapılır.
- Soyut Referans: Soyut bir tasarım dili kullanılarak tarihsel çevreyle yeni yapı arasında öykünmeden uzak bir iletişim kurulur.

- Kasıtlı Karşıtlık: Bağlamsal bütünlüğü zıtlıkla sağlamaya çalışan bir yaklaşımdır.

Uluslararası literatürde tarihi çevrede yeni yapı tasarımı ile ilgili yaklaşımlar **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**1'de, ulusal literatürdeki yaklaşımlar ise Tablo 2'de derlenmiştir. Bu kuramsal yaklaşımlar değerlendirildiğinde tarihi çevrede yeni yapı tasarımı girdileri taklit, uyum (benzer, nötr ve yorum) ve kontrast yaklaşımlar şeklinde özetlenebilir.

Tablo 1

Uluslararası literatürde yeni yapı tasarımına kuramsal yaklaşımlar

Yazar	Yaklaşımlar
Brent (1980)	Kopyalama, yorumlama, yeni form araştırması, farklılık yaratma
Dibner ve Dibner-Dunlap (1985)	Kopyalama yaklaşımı, zıtlık/kontrast yaklaşımı, çağrışım yaklaşımı, geçiş yaklaşımı, koruma yaklaşımı, cephecilik yaklaşımı
Davies (2003)	Öykünme yaklaşımı, gelenekselci yaklaşım, kibirli yaklaşım, güncel yaklaşım, üstü kapalı yaklaşım
Kurrent (1978)	Dönüşüm ve Değişim, Biçim ve İçerik, Uyum ve Kontrast, Saygı ve İncelik
Demiri (2013)	Kontrast oluşturma, referans verme ve farklı yaklaşımlar
MacCormac (2008)	Bütünle uyumlu yaklaşım ve yeni form arayışları
Sack (2001)	Kopyalama, uyum, kontrast oluşturma

Tablo 2

Ulusal literatürde yeni yapı tasarımına kuramsal yaklaşımlar

Yazar	Yaklaşımlar
Veliöğlü (1992)	Tarihi çevreye uyum/benzer yaklaşım (tarihsel biçimlerin yorumu, tarihsel biçimlerin taklit edilmesi), tarihi çevreye karşıt (kontrast) yaklaşım / zıt yaklaşım ve tarihi çevreye serbest yaklaşım
Doğrusöz (1994)	Taklit etme, kontrast/zıtlık oluşturma, yorumlama
Baydarlıoğlu (1994)	Taklit etme, kontrast/zıtlık oluşturma, yorumlama, nötr etki
Aydın (1998)	Aynısını yapma/taklit, uyumlu yapma/uygunluk (benzetme, etkisizleştirme/nötrlük, yorumlama) ve zıttını yapma
Güler (2004)	Taklit etme, kontrast/zıtlık oluşturma, yorumlama
Duralı (2007)	Uyumlu yapma (benzetme yöntemi, etkisizleştirme (nötrleştirme) yöntemi, yorumlama yöntemi) ve karşıtlık/zıtlık
Enç (2009)	Tarihi çevreye uyum/benzer yaklaşım (tarihsel biçimlerin yorumu, tarihsel biçimlerin taklit edilmesi), tarihi çevreye karşıt (kontrast) yaklaşım / zıt yaklaşım ve tarihi çevreye serbest yaklaşım
Düzgün (2010)	Aynısını yapma/taklit, uyumlu yapma/uygunluk (benzetme, etkisizleştirme/nötrlük, yorumlama) ve zıttını yapma
Tanaç Zeren (2010)	Üslup taklidi, geleneksele öykünme, saygılı yaklaşım ve aykırı yaklaşım
Korumaz ve Özkaynak (2019)	Taklit, uyum (benzer, nötr ve yorum) ve kontrast yaklaşımlar

Sahte Tarihselcilik Yaklaşımı

Tarihi çevrede yeni yapı tasarımlarından biri olan sahte tarihselcilik yaklaşımı taklit ya da kopya yaklaşım olarak da adlandırılmaktadır. Taklit etme/kopyalama yaklaşımında, geleneksel yapıların biçim, malzeme, cephe elemanları, renk vb. özelliklerinin aynen tekrarı söz konusudur (Karatosun, 2010). Tarihselcilik yaklaşımında; tasarımlar belirli tarihsel bir tarza atıfta bulunurken, bazı yapılarda birden fazla üsluba atıfta bulunulmakta ve üslupların bir karışımı olarak sunulmaktadır (Khan, 1990). Aslında taklit etme yaklaşımının temeli klasik mimarlığın tekrar etmesi gerektiğinin savunulmasına dayanmaktadır (Dostoğlu, 1984). Branca (1979), tarihi çevrelerde tarihsel biçimlerin, öğelerin ve tasarım düzenlerinin aynı

şekilde kullanılarak taklit edilmesini önermektedir. Krier (1984) ise günümüzde inşa edilecek yapılarda yeni teknolojinin ürünü olan malzemenin kullanılmasına karşı çıkarak 18.-19. yy. mimari üslubu, malzemesi ve yapım yöntemi ile tasarlanıp inşa edilmesini savunmaktadır. Krier tarihi çevrelerin özelliklerini yansıtmayan yapıların sürekliliği bozduğunu belirterek, eski ile yeni yapılaşmalar arasında uyumun sağlanması için taklit yaklaşımların benimsenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Velioğlu, 1992). Modern yaklaşıma karşıt görüş olarak çıkan postmodern yaklaşım olarak nitelendirilen bu görüşte, geleneksel yapı ve ögelerin birebir tekrarlarının yapılarak sürdürülebilirliğin sağlanacağını savunmaktadır. Post-modernistler yüzyılların deneyimi ile elde edilen klasik olanın mükemmelliğini öne sürerek, endüstrileşme ile elde edilen gelişimi yok saymaktadırlar.

Taklit uygulamaların savunucularına karşılık, literatürde bu yaklaşım reddedilmekte ve eleştirilmektedir. Kazmaoğlu ve Tanyeli (1986)'nin tarihsel biçimlere doğrudan yönelme olarak ifade ettiği taklit mimaride, eski üslup ve dönemlere özgü biçimleri ya pek az değiştirerek ya da hiç değiştirmeden kullanılırken, çağdaş yapım teknikleri ve değiştirilen fonksiyonlara uygun olmayan bir tasarımın ortaya çıkacağını belirtmiştir. Yeni yapıda eskiye ait biçimsel öğelerin kısıtlamasının çağdaş bir yapıya eski bir yapının cephesinin giydirilmekten öteye gidemediğini ifade etmiştir. Norberg-Schulz (2001), tarihi yapıların formlarını taklit ederek yerin ruhu (genius loci) kavramına saygı gösterildiği anlamına gelmediğini, yerin ruhunun sürdürülebilirliği için günün gereklilikleri ile bağlantılı olarak sürekli bir yeniden yorumlanma gerektirdiğini belirtmektedir. Bilgin Altınöz (2010) ise, kent dokusunu korumanın ve tarihsel saygı duyanın tek yolu olarak görülen taklit uygulamaların dekordan öteye gidemeyip, yeni tasarımlarda yalnızca cephe düzeyine indirildiğini ifade etmiştir. Bektaş (1991) taklit yaklaşımlarını eleştirerek, tarihi yapılara yapılacak en büyük saygısızlığın onu kopyalamak olduğunu belirterek, geleneksel yapım teknikleri ve malzemeleri yerine günümüz teknolojisi ile inşa edilmesinin yenilikçi bir yaklaşım olmadığını öne sürmektedir. Madran (2001) bu görüşe katılarak tarihi ile yeni tasarımın arasındaki uyumun taklit yolu ile elde edilemeyeceğini savunarak, sahte tarihselcilikten kaçınılması gerektiğini vurgulamaktadır. Pasin ve Varinlioğlu (2018) ise; kopyalama yaklaşımının ne kadar doğru uygulansa da gelecek kuşaklara aktarılan kültürel mirasın hiçbir bağlama uymayan sürdürülebilirliği kuşkulu bir mimari nesneye indirildiğini vurgulamaktadır.

Atina'da 1933 yılında toplanan Modern Mimarlık Kongresi'nde imzalanan Atina Antlaşması'nda eski dönemlerin mimari üsluplarının devam ettirilmesini savunan taklit yaklaşımlara karşı görüş bildirilmiştir. Tarihi yapının birebir taklidinden kaçınılarak yeni yapının malzeme, doku ve renginin tarihi yapılarla uyumlu olması savunulmuştur. Strasburg'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi (Council of Europe) Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı'nda 1992 yılında Avrupa Kentsel Şartı Sözleşmesi'nde tarihi dokuda inşa edilecek yeni yapıların tasarımlarında mimarlık alanındaki yenilikler teşvik edilerek, mimari üslup ve yapım teknolojilerinin kentsel dokunun oluşturulmasında önemi vurgulanmıştır (COE (Council of Europe), 1992).

Tarihi çevrelerde kurullar tarafından getirilen yönetmeliklerin, tasarımcıları yorum ya da bir anlamda taklit yoluna ittiği savunulmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan Muğla Akyaka Mahallesi kentsel sit alanı için hazırlanan koruma amaçlı imar planında olduğu gibi (Çevre Şehircilik Bakanlığı, 2020) yeni yapılaşmalar için oluşturulan imar plan notlarında yer alan yapı yüksekliği, parsel durumları, yapılabilecek yapı türleri, yapı taban alanları, cephelerde pencere oran, form ve genişlikleri, kat ve saçak yükseklikleri, çatı eğimi, formu ve malzemesi, malzeme türü, çıkmaların genişliği, konumu, yüksekliği ve çatı saçak mesafesi gibi oranlar belirtilmektedir. Ekinci (1991) bu uygulamalar ile sit alanında yer alan tipoloji ve morfolojinin devamlılığının sağlanması ve kent kimliğinin, silüetinin ve tarihsel görünümünün bozulmamasının amaçlandığını ileri sürmektedir. Bu uygulamaya örnek olarak 2. Dünya Savaşı'nın ardından Varşova (Görsel 1) kent kimliğinin yok olmasının ardından yeniden inşa edilmesi verilebilir. Eskişehir Odunpazarı Evleri (Görsel 2) ve yapı ustası Nail Çakırhan'ın öncülüğünde Muğla Akyaka'da inşa edilen yapılar (Görsel 3) taklit uygulamalarla inşa edilen Türkiye örnekleri arasında sayılmaktadır.

Görsel 1. Varşova Geleneksel Konutları(https://www.washington.edu/alumni/old-town-warsaw_ou_lb/) Görsel 2. Odunpazarı Evleri (<https://odunpazarı.bel.tr/projeler/kultur-sanat-ve-turizm-projeleri/odunpazarı-evleri-yasatma-projesi#gallery-13>) Görsel 3. Akyaka Evleri (<http://akyaka.bel.tr/akyaka-mimari-2/>)

Taklit uygulamalarda geleneksel yapının tipolojik özellikleri yok sayılarak farklı fonksiyonlarla yalnızca cephe özelliklerinin kopyalandığı örnekler ortaya çıkmaktadır. Mimar Kevin Rohce tarafından New York'da inşa edilen Jewish Museum (Görsel 4) ve Makedonya'da klasik Roma dönemi neoklasik üslubunda inşa edilen Üsküp Arkeoloji Müzesi (Görsel 5) yurtdışı örnekleri arasındadır. Türkiye'de ise Çamlıca Camii (Görsel 6) Osmanlı Dönemi cami mimarisinin taklit uygulamalarından biridir.

Görsel 4. Jewish Museum (<https://thejewishmuseum.org/about>) Görsel 5. Üsküp Arkeoloji Müzesi (<https://english.kurir.mk/?p=45405>) Görsel 6. Çamlıca Camii (www.hurriyet.com)

Geleneksel yapıların taklit uygulamalarla yeniden inşa edilmesinde anıtsal ya da sivil mimari yapının taç kapı, kubbe, tonoz, kemer ve sütun gibi bazı yapısal öğelerinin taklit edildiği örnekler mevcuttur. Cami yapılarında kubbenin taklidi, apartman tipi konutlarda antik Yunan dönemine ait sütun ya da alınlıklarının kopyalanması, pencere ve kapıların kemerli olarak inşa edilmesi yapısal öğelerin oranlarının bozularak cephe elemanı olarak yapıştirilmesine örnektir (Görsel 7, 8, 9).

Görsel 7. Amasya Yapı Kredi Bankası (Kişisel Arşiv) Görsel 8. Rize Hükümet Konağı (<http://www.rizeozelidare.gov.tr/pazar-hukumet-konagi-insaati-tamamlandi>) Görsel 9. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (<https://aybu.edu.tr/>)

Tarihi dokularının canlılığının sürdürülebilmesi amacıyla modern yapılarla desteklenmesi, mevcut tarihi yapıların modern eklerle günümüzdeki kullanıcı ihtiyaçlarına adapte edilmesi önerilmektedir (Sparks, 2011). Farklı dönem ve mimari tarzları yansıtan yapıların ayırt edilebilirliğinin sağlanarak zıtlık oluşturmalıdır. Tarihi bir yapının taklit edilmesi, eski ile yeni arasındaki ayırt ediciliğini azaltması, mimari dönemin okunabilirliğini yok etmesi ve halkı/kullanıcıyı yanıltmasını sonucuna neden olmaktadır.

Yöntem

Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olan Konya'da çok sayıda medrese, cami, kervansaray, han ve türbe bulunmaktadır. Konya'nın yapay çevre kimliğini oluşturan bu yapılar Selçuklu Dönemi'nin mimari özelliklerini, yapım malzemesini, teknolojik düzeyi ve el işçiliğini yansıtmaktadır. Tarihi kent merkezinde yoğun olarak bulunan anıtsal yapılar toplumun kültürel, ekonomik ve sosyal yapısı hakkında bilgi vermektedir. Konya kentinin mimari kimliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla 21. yy. kamu yapılarında Selçuklu Dönemi yapıları sahte tarihselci mimari yaklaşım üslubu benimsenerek inşa edilmektedir. Günümüzde inşa edilen bu yapılarda Selçuklu Dönemi tarihi yapılarının tamamı ya da yapısal öğelerinden birkaçı taklit edilmektedir. Fakat geleneksel öğelerin günümüz yapılarında modern malzeme ve teknik kullanılarak kopya edilmesi ya da giydirme cam cephe malzemesi üzerine eklenmesi kimlik karmaşasına neden olmaktadır. Bu bağlamda Konya Merkez'de yer alan kamusal yapılarda geleneksel yapı öğelerinin taklit uygulamalarının malzeme ve yapım teknikleri incelenerek; kütle, açıklık, yükseklik ve mimari öğelerin en-boy oranları açısından görsel olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belirlenen problem ve amaç doğrultusunda Konya'da 21. yy.'da geleneksel yapıların taklidi olarak inşa edilen adliye, kütüphane, müze, üniversite, okul yapıları, giriş kapıları ve parklar gibi kamusal alanlar incelenmiştir. Bu kapsamda taklit uygulama örneklerinin kullanıldığı Konya Adliye Binası, Konya İl Halk Kütüphanesi, Panorama Konya Müzesi, Konya Payitaht Müzesi, İstiklal Harbi

Şehitleri Müzesi, Selçuk Üniversitesi Müze Binası, Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü, Selçuk Üniversitesi giriş kapısı, Necmettin Erbakan Üniversitesi fakülte binaları, eski Meram İlçe Belediyesi, Selçuklu Öztekinler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya Atatürk MTAL-Sağlık Meslek Lisesi, Konya Spor Lisesi, Aliya İzzetbegoviç Anadolu Lisesi ve Kalehan Ecdat Bahçesi çalışmanın bulgular bölümünde incelenmiştir. Yapıların konumlarına Görsel 10'da yer verilmiştir.

Görsel 10. Çalışma Kapsamında İncelenen Yapıların Konumları

Bulgular ve Tartışma

Resmi Hizmet Yapıları

Çalışmanın örneklem alanı olarak belirlenen yapılardan biri olan Konya'nın Karatay İlçesi'nde bulunan ve 2008 yılında inşa edilen Adalet Sarayı'nın giriş cephesinde geleneksel Selçuklu yapılarında kullanılan taç kapıda olduğu gibi yapının cephesinden büyük ve gösterişli bir girişin inşa edilmesi amaçlanmıştır. Cam ve taş malzeme kullanılarak inşa edilen kapıda tarihi yapıların portallerinde bulunan bordürler taş kaplama malzemesi ile yansıtılmaya çalışılmıştır. Külah şeklinde olan cam cephe kaplamasının yanında rozetler kullanılmıştır. Yapının giriş kapı boşluğunun üstü ise kemer şeklindedir. Giydirme cam üzerinde Selçuklu geometrisinde yer alan sekiz köşeli yıldız figürü kullanılmıştır. Taş malzeme arasında ise giydirme cam cephe kaplaması ile taç kapıya atıf yapılmak istenmiştir (Görsel 11). Konya kent merkezinde bulunan 2011 yılında yapımı tamamlanan Konya İl Halk Kütüphanesi'nin giriş cephesindeki taç kapı (portal), yapıdan yükseltilmiş şekilde, portalin kapı boşluğu ise sivri kemerli olarak inşa edilmiştir. Prekast cephe kaplama malzemesi kullanılarak inşa edilen portalin sağ ve solunda düşey olarak Selçuklu geometrik motiflerinden sekiz köşeli yıldız figürü kullanılmıştır. Yapının zemin katında ise kemerli pencereler yer almaktadır (Görsel 12).

Görse 11. Adalet Sarayı (, www.ozaymuhendislik.com.tr/pg_205_konya-adliyesi) Görse 12. Konya İl Halk Kütüphanesi (. www.konyakultur.gov.tr/images/uploads/images/Konya-il-halk-kutuphanesi.jpg)

Konya Meram İlçe Belediyesi'nin eski binası olan ve günümüzde KOP (Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi) ile MEVKA (Mevlana Kalkınma Ajansı)'ya ait olan yapının giriş cephesinde cam ve kompozit cephe malzemesi kullanılmıştır. Yapının giriş kapısı sivri kemerli olarak tasarlanıp cam cephe malzemesi ile kaplanmıştır. Ayrıca yapıda en üst kattan birinci kata ulaşan 4 sütun Antik Yunan Dönemi ve Roma Dönemi mimarisinin birer taklididir (Görse 20).

Görse 13. Eski Meram İlçe Belediyesi

Müzeler

Mevlana Celaleddin Rumi'nin hayatını ve Mevlevi geleneğini yansıtmak amacıyla 2018 yılında inşaatı tamamlanan Konyanüma Külliyesi olarak adlandırılan Panorama Konya Müzesi, açık ve kapalı iki kısımdan oluşmaktadır. Tipolojik olarak kervansaray yapısını andıran müzenin açık bölümünde revak şeklinde tasarlanan yarı açık bölümler, Selçuklu Dönemi kümbet ya da camilerinde yer alan külah şeklinde örtülmüştür. Müzenin giriş kapısı yükseltilerek taç kapı formunda inşa edilirken, dış cephesinde taç kapının tekrarı pencere boşlukları ise revakları aydınlatmaktadır. Yapının giriş kapısı ve cephelerinde sivri kemer kullanılarak kapı ve pencere boşlukları oluşturulmuştur. Dış cephesinde taş malzeme kullanılırken, kemer ile bordür arası çinilerle süslenmiştir. Yapının dairesel formda olan kapalı bölümü ise küçülerek devam eden dairesel üst örtü ile örtülüdür (Görse 15). Selçuklu Dönemi'ne ait eserlerin sergilenmesi amacıyla Konya Alaaddin Tepesi'nin kuzeyinde tarihi kent meydanında yer alan Konya Payitaht Müzesi'nin 2019 yılında inşaatı tamamlanmıştır. Yapının güney cephesinde yapıdan yükseltilmiş giriş kapısı, taç kapı formunda inşa edilmiştir. Müzenin giriş kapısında anıtsal yapıların taç kapılarında bulunan bordürlerin benzeri geometrik süslemeler yer almaktadır.

Giriş açıklığı ise iki kat yüksekliğinde kemerle sağlanmıştır. Yapının cephesinde taç kapıya atıf yapılarak kemer şeklinde detaylar yer alırken, simetrik şekilde üst katlar ile çatı arasında yer alan mukarnaslar süsleme olarak kullanılmıştır. Yapı tek renkli taş malzeme kullanılarak inşa edilirken, taç kapıda iki renkli taş kaplama malzemesi kullanılmıştır (Görsel 14).

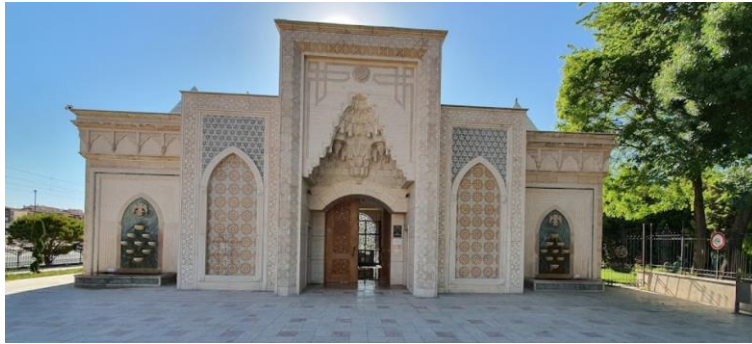

Görsel 14. Panorama Konya Müzesi

Görsel 15. Konya Payitaht Müzesi

Konya'nın tarihi kent merkezinde yer alan Mevlana Türbesi yanında bulunan İstiklal Harbi Şehitleri Müzesi 2008 yılında tamamlanmasına rağmen, Selçuklu Dönemi mimarisi taklit edilerek inşa edilmiştir. Yapının doğu cephesinde yer alan girişi taç kapı şeklinde yükseltilmiştir. Giriş kapısının iki yanında kemer, çini ve bordürlerde geometrik süslemeler simetrik olarak yer almaktadır. Girişin sağ ve solunda sivri kemerli su elemanı tasarlanarak, Selçuklu simgesi çift başlı kartala yer verilmiştir. Yapının taç kapı şeklinde inşa edilen girişinde kapı boşluğu basık kemer gibi tasarlanmış olmasına rağmen, özgün kemer formu bozulmuştur. Girişin üstünde geçiş elemanı olarak kullanılan mukarnasların taklitleri yer almaktadır. Kapının çevresinde bordürler geometrik desenlerle süslenirken, mukarnasların üzerinde rozet yer almaktadır (Görsel 15).

Görsel 16. İstiklal Harbi Şehitleri Müzesi

Üniversite Yapıları

Konya'nın Selçuklu İlçesi'nde yer alan ve tarihi kent merkezinden uzak bir konumda bulunan Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüs Yerleşkesi'nde 2017 yılında tamamlanan Selçuk Üniversitesi Müzesi giriş cephesi cam ve taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Müzenin girişi cam giydirme cephe üzerine portal formunda bir kapıdan sağlanmaktadır. Taş malzeme ile inşa edilen kapı üzerinde kemer ve kemer taşlarının oturduğu sütunlar yer almaktadır. Bordür şeklinde geometrik süslemelerin olduğu kapının iki yanında kemer şeklinde alınlıklı ikişer pencere yer almaktadır. Müze binasının girişinde simgesel olarak

kullanılan taç kapı detayı; Selçuklu mimarisinde yer alan taç kapının formu ve boyutunun bozulması ve pencereler eklenmesiyle oluşturulan imitasyonudur. (Görsel 16). Selçuk Üniversitesi'nin 2017 yılında inşaatı tamamlanan rektörlük binasının giriş kapısı taç kapı şeklinde büyük ve görkemli olarak inşa edilirken, sivri kemer kapı boşluğunu tanımlamaktadır. Ayrıca girişin sağ ve sol kısmında da sivri kemerli açıklıklar yer almaktadır (Görsel 17).

Görsel 17. Selçuk Üniversitesi Müzesi (<https://www.pusulahaber.com.tr/selcuk-universitesinden-modern-bir-muze-binasi-420515h.htm>) Görsel 18. Selçuk Üniversitesi Rektörlük Binası (www.selcuk.edu.tr)

Selçuk Üniversitesi'nin Alaaddin Keykubat Kampüs Yerleşkesi'nin 2010 yılında tamamlanan giriş kapısı ise mermer malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Kapının ortasında yer alan nizamiye bölümü yüksek tutulmuş ve Selçuklu mimarisinde kullanılan taşıyıcı elemandan kemer ve sütun, geçiş elemanlarından mukarnas ile süsleme detayı olarak bordürler taklit edilmiştir (Görsel 18). Konya'nın Meram İlçesi'nde yer alan ve tarihi kent merkezinden uzak bir konumda bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin 2018 yılında inşa edilen üç fakülte binasının girişinde taç kapının formu cam giydirme cephe üzerine kopyalanmıştır. Fakülte binası 6 katlı iken, kapıyı simgeleyen beyaz kaplama malzemesi yaklaşık 4 kata kadar yükselmektedir (Görsel 19).

Görsel 19. Selçuk Üniversitesi Giriş Kapısı (www.memleket.com.tr) Görsel 20. Necmettin Erbakan Üniversitesi

Eğitim Yapıları

Selçuklu Dönemi yapılarının mimari öğelerinden taç kapının ve taşıyıcı elemanlarından kemerin tarihselci yaklaşımla taklit uygulamalarına okul yapılarında da sıklıkla rastlanmaktadır. Selçuklu Öztekinler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya Atatürk MTAL-Sağlık Meslek Lisesi, Konya Spor Lisesi ve Aliya İzzetbegoviç Anadolu Lisesi tarihselci taklit uygulamalara örnek olarak verilebilir. Bu yapıların iki kat yüksekliğinde gösterişli olan giriş kapılarında, ikişer sıra üç ya da dört kemer betonarme malzeme ile inşa edilmiştir. Ayrıca

yapıların giriş cephelerinde ya da yan cephelerde sivri kemerin formu bozularak taşıyıcı anlamda değil, görsel amaçlı kullanılmıştır (Görsel 21, 22, 23, 24).

Görsel 21. Konya Spor Lisesi

Görsel 22. Aliya İzzetbegoviç Anadolu Lisesi

Görsel 23. Öztekinler MTA Lisesi

Görsel 24. Konya Atatürk MTA Lisesi

Park Girişleri

Selçuklu Dönemi'ni yansıtmak amacıyla 2017 yılında tematik park konseptiyle inşa edilen Konya Kalehan Ecdat Bahçesi'nin (Ecdat Parkı) kuzey girişinde bir taç kapı ile girilmektedir. Mukarnaslar, sütun ve sütunçeler, mihrabiyeler, bordürler ve bitkisel motiflerin yer aldığı taç kapı Selçuklu Dönemi tarihi yapılarının taç kapıların birer kopyası şeklinde inşa edilmiştir. Tematik park içinde bulunan restoran ve kahvehane olarak kullanılan yalılar, mehteran binası, çeşmeler, kameriyeler, kale duvarları ve burçları Selçuklu ve Osmanlı Dönemi yapılarının birer kopyasıdır. Ayrıca Selçuklu Dönemi'ne ait hanın bir kopyası da bulunmaktadır (Görsel 25).

Görsel 25. Kalehan Ecdat Bahçesi'nin Güney Giriş Cephesi, Selçuklu Hanı ve Kuzey Giriş Kapısı

Sonuç ve Öneriler

Tarihi kentlerde yapısal çevrenin kimliğini oluşturan anıtsal ve sivil mimarlık örneklerinin korunmasına ek olarak, kimlikli bir yeni yapılaşmanın oluşturulması kent kimliğinin

sürekliliğinin sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Tarihi kimliği korunan kentlerde yapılaşmayı dondurmak veya kısıtlamak kentin yaşamasına ve çağa uyum sağlamasına engel olacaktır. Bu nedenle mevcut dokunun önemini, değerini ve anlamını koruyarak, gelecek nesillere aktarmak ve ayrıca yeni yapılaşmanın tasarımlarında bağlamsal olarak göz önüne alınması önemlidir. Bu kapsamda tarihi kentlerde ve etkileme geçiş alanlarında yapılacak yeni yapılarla gelişme alanlarındaki uygulamalarda geleneksel yapılar taklit edilmektedir. 21. yy.'da inşa edilen yapıların, 13. yy. döneminde inşa edilmiş gibi tasarlanması günümüz mimarisinin reddedilmesi ve devamlı olarak 13. yy. dönemine ait yapıların inşa edilmesinin gerekliliği anlamına gelmektedir. Fakat modern yapı malzemesi ve tekniklerle inşa edilen bu yapılarda tarihi değer ve önem taşıyan eserlerin kopyalanarak değeri indirgenmektedir. Yeni malzeme, yeni teknoloji ve yeni işçilikle inşa edilen bir binaya eski bir cephenin giydirildiği çağın gerisinde bu yapılar, kullanıcıyı kandırarak kimlik problemine neden olmaktadır.

Bu kapsamda kamu yapılarında sahte tarihselcilik uygulamalarının incelenmesi amacıyla yapılan alan araştırması kapsamında adliye, kütüphane, müze, üniversite yapıları, belediye, okul yapıları ve tematik park olmak üzere toplam on beş yapı incelenmiştir. Selçuklu Dönemi'ne ait mimari öğelerin günümüzde üretilen yeni malzeme ve teknolojinin kullanılarak inşa edildiği bu yapılarda kullanılan yeni malzemeler tespit edilmiştir. Çalışma alanının örneklemini oluşturan bu yapıların tasarımlarında tarihi yapının tamamı ya da geleneksel cephe öğelerinin bir kısmının taklit edildiği saptanarak görsel bir değerlendirme yapılmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda taklit edilen yapısal öğeler taç kapı, üst örtü (kubbe ve külah), taşıyıcı elemanlar (kemer ve sütun), geçiş elemanları (mukarnas) ve süsleme detayları (rozet, bordür, geometrik bezeme, çini) olarak sınıflandırılmış ve Tablo 3.'de yer alan veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- Konya İstiklal Harbi Şehitleri Müzesi, Panorama Konya Müzesi ve Kalehan Ecdat Bahçesi Selçuklu Dönemi mimarisinin birebir taklit edilmesi ile inşa edilmiştir. Ecdat Bahçesi tematik park olmasına rağmen, tarihi kent merkezinde yer alan diğer iki yapıda Selçuklu Dönemi eserlerinin ve yaşamının sergilenmesi konsepti doğrultusunda taklit yaklaşımlar benimsenmiştir. Dünya'daki müze örnekleri incelendiğinde, teknolojinin verdiği imkanlar doğrultusunda yeni teknikler ve malzemeler üretilerek, özel sistem detayları kullanılarak modern dönemin önemli örneklerinin inşa edildiği görülmektedir. Sergilenecek olan eserlerin ait oldukları dönemin mimarisinde yapının inşası ile kimlik karmaşası oluşturmak yerine, Selçuklu Dönemi'ne ait tarihi yapılar müze olarak kullanılabilir ya da teknolojinin sunduğu imkanlarla çağdaş tasarımlar yapılarak turizmin yeni odak noktaları oluşturulabilir.
- Selçuk Üniversitesi Müze Binası, Selçuk Üniversitesi Rektörlük Binası, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Eski Meram İlçe Belediyesi'nin giriş kapısında Selçuklu Dönemi anıtsal yapılarının taç kapıları taklit edilmiştir. İki, beş ve altı katlı olan bu yapılarda tarihi yapıların taç kapılarının gösterişli, yapıdan yüksek ve girişi tanımlayan bir öge olması özelliği bozularak, boyutu ve ölçeği değiştirilmiştir. Yapılardan daha az

yükseklikteki taç kapı örneklerinin, yapıya sonradan eklenmiş birer kopya olduğu göze çarpmaktadır.

- Lise yapılarının giriş kapıları incelendiğinde ise, birbirinin kopyası kemer formu ferah ve davetkar olmayan girişler oluşturmaktadır. Lise yapılarında tarihi yapıların taç kapılarının kötü birer kopyalarının oluşturulması anıtsal yapıların özgün değerinin yitirilmesine neden olmaktadır.
- İncelenen yapılarda geleneksel öğelerde kullanılan geçiş elemanlarından mukarnasların orjinal amacı dışında birer süsleme elemanı olarak kullanıldığı görülmektedir. Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde taş işçilikle yapılan mukarnasların yerine kalıpla oluşturulan örnekleri taklitten öteye gidemeyeceği gibi, taş ustalarının işçiliğinin değerini azaltmaktadır.
- Geleneksel yapılarda kullanılan hat sanatından ya da taşın oyma/kakma bordür detayları ve Selçuklu sekiz köşeli yıldız gibi geometrik bezemeler yeni yapılarda sıklıkla kullanılmaktadır. Fakat taş işçiliğinin yerine cephe kaplama malzemesinin fabrikasyon üretimi ya da kalıplar kullanılarak alçı ya da betonun dökülmesi şeklinde uygulanması gibi basit yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler uygulanması zor ve niteliği yüksek el işçiliğinin yanında imitasyon olarak kalmaktadır.
- Değerlendirme sonuçları incelendiğinde; taç kapı ve taşıyıcı elemanların en çok taklit edilen elemanlar olduğu gözlemlenmiştir. Kemer, sütun ve tonoz gibi öğeler dönemin malzemesi tuğla ile taşın taşıma, açıklık geçme ve dayanım özelliğine uygun olarak geliştirilen taşıyıcı elemanlardır. Taş strüktürlü yığma yapılarda taşların birbirine kenetlenmesi ile oluşturulan kemerlerle kapı ve pencere boşlukları oluşturulmaktadır. Fakat günümüzdeki malzeme ve teknolojik imkanlar sayesinde bu uygulamalara gerek kalmamıştır. Günümüzde cephe süsleme elemanları olarak kullanılması, kullanıcının hafızasında yapının hangi döneme ait olduğuna dair birer karmaşa oluşturmaktadır.

Tablo 3

Örneklem Alanların Sahte Tarihselcilik Bağlamında Görsel Olarak Değerlendirilmesi

Yapının Adı	Yapının İşlevi	Kullanılan Malzeme	Taklit Edilen Geleneksel Öğeler				
			Taç Kapı	Üst Örtü (Kubbe, Külah)	Taşıyıcı Elemanlar (Kemer, Sütun)	Geçiş Elemanları (Mukarnas)	Süsleme Detayı (Rozet, Bordür, Geometrik Bezeme, Çini)
Konya Adalet Sarayı	Adliye Binası	Cam ve taş	√				√
Konya İl Halk Kütüphanesi	Kütüphane	Cam ve prekast cephe kaplama	√		√		√
Konya Müzesi	Panorama Müze	Taş ve çini	√	√	√		√
Konya Müzesi	Payitaht Müze	Cam ve taş	√		√	√	√

Konya İstiklal Harbi Şehitleri Müzesi	Müze		Taş ve çini	√	√	√	√	√
S.Ü. Müze Binası	Müze		Cam ve taş	√		√		√
S.Ü. Rektörlük Binası	Üniversite		Cam ve prekast cephe kaplama	√		√		
S.Ü. Giriş Kapısı	Üniversite		Mermer	√		√	√	√
N.E.Ü. Binaları	Fakülte	Üniversite	Cam ve prekast cephe kaplama	√				√
Eski Belediyesi	Meram	Belediye	Cam ve prekast cephe kaplama	√		√		√
Konya Spor Lisesi	Lise		Betonarme	√		√		
Aliya İzzetbegoviç Anadolu Lisesi	Lise		Betonarme	√		√		
Selçuklu MTAL	Öztekiler	Lise	Betonarme	√		√		
Konya Atatürk MTAL	Lise		Betonarme	√		√		
Kalehan Bahçesi	Ecdat	Tematik Park	Taş	√	√	√	√	√

Sonuç olarak yapılan alan araştırmasında 21. yy.'da inşa edilen Konya kamu yapılarında yeni yapılaşma kriterlerinden taklit yaklaşımların öne çıktığı gözlemlenmiş, geleneksel cephe elemanlarının sıklıkla kopyalandığı tespit edilmiştir. Tarihi çevrelerde ve kentlerin gelişme alanlarında kent merkezine atıfta bulunan ve kimliğin sürdürülebilirliğini sağlama amacını öne sürerek yapılan taklit uygulamalar özgünlükten uzak bir yaklaşım sergilemektedir. Kimlik kavramının zaman içerisinde oluşan ve sürekli yenilenen özelliği göz önünde bulundurularak kentlerin günümüz şartlarına uyum sağlaması ve gelişimin devamlılığı amaçlanmalıdır. Bu kapsamda tasarımcılar taklit yaklaşımlardan kaçınarak, teknolojik gelişmeler takip edilerek en yeni ve en uygun sistem detayları kullanılarak dönemin gerekliliklerine yönelik tasarımlara yönelmelidirler. Çalışma kapsamında incelenen Konya örneğinde olduğu gibi Türkiye'de tarihselci taklit yaklaşımlara yönelim olurken, geleneksel yapıların cephe karakterinin ve simgelediği anlamların yorumlanmasından ya da modern yaklaşımlardan kaçınıldığı görülmektedir. İnşaat teknolojisinin gelişimi yok sayılarak, 13. yy. mimari üslubunun devam ettirilmesi konusunda kolayca kaçılmaktadır. Kentlerin kimliklerinin korunması, gelecek nesillere özgün kimliğe sahip kentler bırakmak ve küresel çağda yerel kültür ile yerel yerleşimlerin Dünya çapında öne çıkmasını sağlayarak turizm gelirinin artırılması için alanında uzman kişiler tarafından mimarlar, koruma uzmanları, yerel yönetimler, koruma kurulları ve halkın bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. Konu kapsamında uzman akademisyenlerin mimarlık eğitiminde stüdyo derslerinde geleceğin mimarlarına tarihselci yaklaşımlardan uzaklaşmanın ve kimlik kavramının öneminden bahsedilerek temel oluşturulmalıdır. Ortaokul ve lise döneminde öğrencilere kimlik ve kültürel mirasın önemi anlatılarak, tarihi çevreyi

koruma ve şehirlerin geleceği hakkında bilinçlendirilmelidir. Belediyeler tarafından alanında uzman kişilerin yer alacağı kent estetik kurulları oluşturularak, yeni inşa edilecek yapılarda tasarım ilkeleri göz önüne alınarak, taklit tasarımlar uygulama aşamasına geçmeden yapılaşmanın önüne geçilmelidir.

Kaynaklar

- Aydın, E. (1998). *Tarihi Çevre İçindeki Yeni Yapılaşmaların Uygulama Sonuçları*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Baydarlıoğlu, B. (1994). *Tarihi Şehir Dokusunda Yeni Yapı Uygulamaları: Karaköy - Beşiktaş Arasında Silueti Etkileyen Bir Grup Yeni Yapının Değerlendirilmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Beiglu, F. B., Ghafari, S. M., ve Taheri, A. (2019). Infill Architecture as a Solution for Livability and Historical Texture Quality Promotion. *Civil Engineering Journal*, 5(1), 165-171.
- Bektaş, C. (1991). Korumak. *Mimarlık Dergisi*, 1, 72-73.
- Çevre Şehircilik Bakanlığı, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi Muğla İli, Ula İlçesi, Akyaka Mahallesi Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planı Araştırma ve Açıklama Raporu, (2020). <https://webdosya.csb.gov.tr/db/mugla/duyurular/mugla-ili--8230-55608-20211008103933.pdf>.
- Bilgin Altınöz, A. G. (2010). Tarihi Dokuda 'Yeni'nin İnşası. *Ege Mimarlık*, IV(75), 18-26.
- Bilsel, F. C. (1989). *New building in a historical urban setting as an urban design problem the case of Yeni Foça*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Branca, A. F. (1979). Tarihsel Çevrede Yapı Eylemi. *Mimarlık Dergisi*, 1, 45-46.
- Brent, C. B. (1980). *Architecture in Context-Fitting New Buildings wiht Old*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- COE (Council of Europe (Avrupa Konseyi)). (1992). Avrupa Kentsel Şartı.
- Davies, M. (2003). Design in the Historic Environment. *Building Conservation*.
- Day, S. (2011). *Synergisms: Building Modern in the Context of Historic*. USA: Common Ground Publishing.
- Demiri, K. (2013). New Architecture as Infill in Historical Context *Architecture and Urban Planning*, 7, 44-50.
- Dibner, D. R., ve Dibner-Dunlap, A. (1985). *Building additions design*: McGraw-Hill Book Company.
- Doğrusöz, N. (1994). *Tarihi ve Özgün Çevrelerde Yeni Yapı Sorunu ve "Infill" Olgusuna Farklı Yaklaşımları*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Dostoğlu, H. (1984). Çağımızın Klasikçisi: Leon Krier. *Mimarlık Dergisi*, 22(6), 30-33.
- Duralı, İ. K. (2007). *Tarihi Çevrede Yeni Yapılaşma Uygulamalarının İrdelenmesi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Düzgün, H. (2010). *Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci, O. (1991). Muğla Deneyiminden Esinlenerek Kültürel Çevre ve Mimarlık Üzerine. *Mimarlık Dergisi*, 1, 36-39.
- Enç, G. (2009). *Tarihi Kent Dokusunda Yeni Yapı Tasarım Ölçütleri ve Fener Sementi Örneğinde Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Güler, Ö. (2004). *Tarihi Çevrelerde Çağdaş Bina Tasarımı: Ortaköy ve Yakın Çevresinde Yeni Bina Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ICOMOS. (1975). Amsterdam Bildirgesi.
- Karatosun, M. B. (2010). Geleneksel Dokularda Yeni Yapı Tasarımı: Alaçatı Örneğinin İncelenmesi. *Ege Mimarlık*, 4(75), 32-35.
- Kazmaoğlu, M., ve Tanyeli, U. (1986). 1980'li yılların türk mimarlık dünyasına bir bakış. *Mimarlık*, 24(2), 31-48.
- Khan, H.-U. (1990). The Architecture of the Mosque, an Overview and Design Directions. R. Powel (Ed.), *Expressions of Islam in Buildings* (s. 109-127). Singapore: Concept Media/The Aga Khan Award for Architecture.
- Korumaz, M., ve Özkaynak, M. (2019). Tarihi Çevre/Yapı Duyarlı Stüdyo Eğitimi. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 8(23), 201-225.
- Krier, L. (1984). Avrupa Kentinin Yeniden İnşası. [Haldun Dostoğlu]. *Mimarlık Dergisi*, 6(204), 28-29.
- Kurrent, F. (1978). New Building in Old Settings. B. Architektenkammer (Ed.), *New building in old settings: an exhibition* (s. 6-10). Munich: State Museum for Applied Arts.

- MacCormac, R. (2008). Innovation, Context and Congruity. *Conservation Bulletin*(59), 9–11.
- Madran, E. (1994). Ulusal Koruma Planlaması Semineri II Üzerine. *Mimarlık Dergisi*(256), 62-63.
- Madran, E. (2001). Koruma İmar Planları ve Antalya Kaleiçi Örneği. *Mimarlık Dergisi*, 1, 32-34.
- Middleton, M. (1979). Koruma Alanları. *Mimarlık Dergisi*, 1, 34-35.
- Norberg-Schulz, C. (2001). Yer Kavramı Bağlamında Eski Çevrelerde Yapılaşma. *Mimarlık Dergisi*(297), 42-43.
- Pasin, B., ve Varinlioğlu, G. (2018). Arkeolojik Çevre Bağlamında Yeni Yapı Tasarımı. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*(20), 173-182.
- Sack, M. (2001). Eski ve Yeninin Bütünleşmesi. *Mimarlık*(291), 44-45.
- Sparks, L. (2011). Historicism and the public perception. J. Warren & J. Worthington (Eds.), *Context: new buildings in historic settings*. Oxford: Architectural Press.
- Tanaç Zeren, M. (2010). Çağdaş Yaklaşım Örnekleri *Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu*. İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- Velioğlu, A. (1992). *Tarihi Çevre İçinde Mimari Tasarım ve Süreci Üzerine Bir Araştırma*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trabzon.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1. https://www.washington.edu/alumni/old-town-warsaw_ou_lb/ Erişim Tarihi: 09.08.2021
- Görsel 2. <https://odunpazari.bel.tr/projeler/kultur-sanat-ve-turizm-projeleri/odunpazari-evleri-yasatma-projesi#gallery-13> Erişim Tarihi: 09.08.2021
- Görsel 3. <http://akyaka.bel.tr/akyaka-mimari-2/> Erişim Tarihi: 09.08.2021
- Görsel 4. <https://thejewishmuseum.org/about> Erişim Tarihi: 04.08.2021
- Görsel 5. <https://english.kurir.mk/?p=45405> Erişim Tarihi: 04.08.2021
- Görsel 6. www.hurriyet.com Erişim Tarihi: 01.08.2021
- Görsel 8. <http://www.rizeozelidare.gov.tr/pazar-hukümet-konagi-insaati-tamamlandi> Erişim Tarihi: 01.08.2021
- Görsel 9. <https://aybu.edu.tr/> Erişim Tarihi: 01.08.2021
- Görsel 10. Adalet Sarayı, www.ozaymuhendislik.com.tr/pg_205_konya-adliyesi Erişim Tarihi: 10.05.2021
- Görsel 11. www.konyakultur.gov.tr/images/uploads/images/Konya-il-halk-kutuphanesi.jpg Erişim Tarihi: 11.08.2021
- Görsel 15. <https://www.pusulahaber.com.tr/selcuk-universitesinden-modern-bir-muze-binası-420515h.htm> Erişim Tarihi: 12.08.2021
- Görsel 17. www.selcuk.edu.tr Erişim Tarihi: 12.08.2021
- Görsel 19. www.memleket.com.tr Erişim Tarihi: 12.08.2021